¶ Distinctio. vj. de cōpatiōe actus generandi ad potentiam.

PReterea queri solet. vtr pr̄ genuerit filiū volūtate ꝛc. In pte ista ponit mgr̄ dubitatiōes emergentes ex cōpatiōe actꝰ generādi ad potentiam. Et qm̄ cōtingit cōpari ad actū generādi ad potentiaz et potentiā generādi ad suppositū. ⁊ ex vtraq; cōparatione incidit dubitatio circa essentie vnitatē. ⁊ō pmo ponit dubitatōem ex cōpatione actus generādi ad potentiā. secūdo ponit dubitatōem ex cōpatiōe potētie generādi ad psonā. j. disti. vij. Hic solet q̄ri a quibusdā ꝛc. ¶ Item prima ps que cōtinet pscentē distinctionē habet q̄tuor particulas. In pma pponit q̄stionē. Utrū potētia vel virtus generandi sit pducēs necessitate vel volūtate. ⁊ decīmnat veritatē huiꝰ questiōis. Secōo ad istā q̄stionē rndet cōtra hereticū hoīez arguēdo. ibi dicamꝰ ergo verbū dei esse filiū dei. Tertio ꝓ opponit cōtra pdictam solutionē ⁊ rndet. ibi. Sed cōtra hoc opponit sic. volūtas dei. ꝛc. Quarto ⁊ vltio redit ad explanationē pme solōnis. ibi. Predicta rn̄ ꝓba q̄bus prudenter dictum est. vbi explanat solutionem pbabilem.

¶ Utrū potētia vl virtꝰ generādi sit pducens necessitate vl voluntate.

a PReterea q̄ri solet vtr pr̄ genuerit filiū volūtate an nēcitate. De hoc Orosius ad Aug. ita ait. Volūtate genuit pr̄ filiū. vel necessitate. nec voluntate nec necessitate. q: nēcitas in deo si est pire volūtas sapiam nō potuit. Quo circa Aug. ait in. xv. li. de tri. Rideda est dialetica eunomij a q̄ eunomiani heretici orti sunt. Qui cū nō potuisset ītelligere nec credere voluisz vnigenitū dei filiū ꝓbū dei eē nāe id ē de suba pr̄is genitū nō nāe vel subē dixit eē filiū. ⁊ filiū volūtatis dei. volēs asserere accedētē deo volūtatē q̄ gigneret filiū sic nos ali q̄ aliq̄d volumꝰ qd ātea nō volebamꝰ. ppr̄ qd mutabilē intelligit nr̄a nā. qd absit vt in deo esse credamus. ¶ Rndet ad q̄stionē ppositaz ꝓtra hereticū arguēdo b

Dicamꝰ q̄d ꝓbū dei eē filiuz dei b natura. nō voluntate. vt docet Aug. in. xv. li. de tri. vbi q̄ndā catholicū heretico rndentē ꝓmēdat dicēs. Acute sane quidā rn̄ c dit heretico ꝓfutissime inꝛrogāti. vtr ds filiū volēs vl nolēs genuerit. vt si diceret nolens. absurdissima di miseria seq̄ret. Si aūt volēs. ꝓtinuo qd intēdebat ꝓcluderet scz nō nature eē filiū ⁊ volūtatis. At ille vigilantissime vicissim q̄siuit ab eo. vtr ds pr̄ volēs aut nolens sit ds. vt si rn̄deret. nolēs. seq̄ret grandis absurditas ⁊ miseria. quā d ꝓ credere magna est insania. Si aūt diceret volēs. rn̄deret ei. q̄ et ipe volūtate sua deꝰ ē. si nā. Quid q̄ restabat nisi vt obmutesceret sua interrogatiōe obligatū indissolubili vinclo se videns. Ex pdictis docet ñ eē ꝓcedendū q̄ deꝰ volūtate vl nēcitate. vel volēs vel nolēs sit deꝰ. Itē q̄ volūtate vel nēcitate. vl volēs vel nolēs genuerit filiū.

Dicamꝰ q̄d ꝓbū dei eē filiuz dei b natura. nō voluntate. vt docet Aug. in. xv. li. de tri. vbi q̄ndā catholicū heretico rn̄dentē ꝓmēdat dicēs. Acute sane quidā rn̄ c dit heretico ꝓfutissime inꝛrogāti. vtr ds filiū volēs vl nolēs genuerit. vt si diceret nolens. absurdissima di miseria seq̄ret. Si aūt volēs. ꝓtinuo qd intēdebat ꝓcluderet scz nō nature eē filiū ⁊ volūtatis. At ille vigilantissime vicissim q̄siuit ab eo. vtr ds pr̄ volēs aut nolens sit ds. vt si rn̄deret. nolēs. seq̄ret grandis absurditas ⁊ miseria. quā d ꝓ credere magna est insania. Si aūt diceret volēs. rn̄deret ei. q̄ et ipe volūtate sua deꝰ ē. si nā. Quid q̄ restabat nisi vt obmutesceret sua interrogatiōe obligatū indissolubili vinclo se videns. Ex pdictis docet ñ eē ꝓcedendū q̄ deꝰ volūtate vl nēcitate. vel volēs vel nolēs sit deꝰ. Itē q̄ volūtate vel nēcitate. vl volēs vel nolēs genuerit filiū.

Dl. VI. Questio ℟ Aug.

a Nec voluntate. nec necessitate. Uidet i sufficiens diuisio. Omne enim qd deꝰ facit. aut facit naturaliter ⁊ sic necessario. aut voluntarie. Si tu dicas q̄ ipse rn̄det ad intellectū heretici. ⁊ heretic intelligit d voluntate. añcedente. et necessitate ieuitabilitatis obijcit q̄ oratio in se ē multiplex. Sz qui respōdit oratiōni mltiplici simpliciter affirmādo vel negando male rn̄det fm q̄ dicit pbus gꝰ ꝛc. ℟. dōm. q̄ Au. rn̄det fm intellectū heretici. quātis aūt oro in se simlitiplex q: tn̄ hereticꝰ in vno sensu accipit tā multiplicitas illa non faceret ad soluendum. quia non pcedit fm illam. Sed distinctio ppositōis q̄z multiplicis. qn̄ fm illā multiplicitatē nō cadit decepcio. magis ē ad ostētatōz q̄ ad verā responsionē b ¶ Uerbū di eē filiū di natura ñ volūtate. Ut nō bn̄ dicere q: pr̄ alio est deꝰ. alio ē pr̄. q: dīnitate ē deꝰ. ⁊ pr̄nitate ē pater vt dicē Aug. Sz filiꝰ ē deꝰ natura diuinitatis. ergo hac non dicerēt filiꝰ. sed ipa filiatiōe. Rꝰ. dōm. q̄ ille ablatiuꝰ pt cōstruit formaliter ⁊ sic falsa ē. q: formaliter alio ē deꝰ. scz natura. ⁊ alio filiꝰ. Pōt itez cōstrui origialr ⁊ in rōne pncipij. ⁊ sic vera ē. ⁊ ē sensus q: filiꝰ orū habet a pre natura li c ¶ Acute sane q̄dem rn̄dit ꝛc. Cōtra. Aug. cōmendat istā solōez. q̄ nō ē cōmendāda. q: multiplicare incōueniēs nō ē soluere. Rn̄ꝰ. dōm. q̄ ē solo ad hoīem. et est solutio ad oīem. ⁊ aliq̄n melꝰ ⁊ vtilꝰ est soluere ad hominē q̄ ad oīem. vtputa qn̄ rn̄dens est disculus. ⁊ nō vult ītelligere veritatē. ⁊ qn̄ assistētes sunt simplices. ⁊ nō pnt capere veritatē ⁊ subtilitatē. ⁊ō q: hereticus veritatem respuebat ⁊ aduersabat. idcirco aduersanti erat ad

Opinio cuiusdā heretici

2

3

uersanduz ⁊ talimō quo magis puaret glia. ⁊ assistētes fallacia. Jō cōmēdat istā rn̄sionē Aug. q̄ manifeste opponentē sua q̄stiōe ligauit. Hūc gꝰ moduz rn̄dendi docuit dominꝰ Math. xxj. vbi dixit baptismus iohānis de celo erat an de hoībꝰ ꝛc. ¶ Itē queritur cū nō sit. rn̄sum ad oratō em. quō rn̄dendū sit. vl q̄ diffinitō heretici fit p īmediata. q: velle ⁊ nolle opponuntur cōtradictōie inter q̄ ñ cadit medium. ⁊ dōm ad b q̄ hereticꝰ querit de voluntate accedēte siue d añcedente. et tunc neutra ps est vera nec sunt mēbra opposita cōtradictōie. sed contrarie. Nolle enim ⁊ velle dicit actꝰ volūtatis cōrarios ꝛer quos cadit medium. Aliq̄d enim ē respectu cuiꝰ volūtas nō hz rōem cause nec repugnātie. ⁊ ita patet illud. d ¶ Mā ⁊ pscia. vl falsum dicere de scia dei. ⁊ pscientia de bonis ⁊ malis. Dicit enim glo. sup illud ps. Que ignorabā interrogabāt me ꝛc. Ars nescit vicū. sed ī deo est ars artiū. gꝰ ꝛc. Si dicas q: nescit p modum practicū. sed speculatiōis. Cōtra illud solū scit b mō qd in eo relucet. sed ī deo nō relucēt mala. gꝰ. ꝛc. ¶ Itē vl mgr̄ nō soluere argumentū. multiplicare enim incōueniens nō est soluere. Dōm. q̄ sic recte dicit deus cognoscit mala p seipm. sic rectū iudicat de obliqua. ⁊ lux de tenebra. nec oportet qd ī deo lucēat. sz sufficit q: in eo lucēat mali oppositū ¶ Ad illō qd obijcit de solone dōm. q̄ solōnē nō ponit. sz inuit cōtra arguēdo. q. d. ex illo. vnū nō pōt inferri et altero. q: ñuis sint idem in ēntia. tn̄ diuersa sūt cōnotata. ¶ Itē queritur de hoc qd dicit hylarꝰ in notula circa istū. ⁊. Predicta rn̄ q̄ sctā ecclia anathematizauit eos q̄ dicūt deū non gene

rare consilio ꝛc. Vt cum dicere, Dam. dicēd. qd in deo nō ast psilū. q: cōsiliū est ignorātis naturē. R. dō. q: consilium dī dupl'r. Uno mō dr cōsulere accipe cōsilium. ꝛ sic ōt ignorantiaz. ꝛ siliter psiliū dictū ad h Alio mō cōsulere dr dare psiliū ꝛ h mō dicit sciēriam ꝛ pōt transferri ad diuina. Deus cum nullo mō accipit cōsilium aliūde. Unde notandū q in cōsilio duo sunt. Est ibi cognitio rei occulte. et est ibi dispositō firma. qm ergo i deo est verissima cognitio occultorū ꝛ inuariabilitas, ideo recte in ipo dicit esse psiliuz vñ Greg. deus mutat sententiā sed non psilium

4

Oppositō ptra responsionē iam dictam. c

Sed ptra hoc opponit sic. Voluntas dei est natura siue essentia dei. q: nō est aliud deo esse aliud velle. ꝛ ideo sicut vna ē essentia triū psonaꝝ. ita ꝛ vna volūtas. Si g de natura de est. ꝛ volūtate deus ē. ꝛ si verbū dei natura fili dei est. ꝛ volūtate fili dei ē. hoc aūt facile d est refellere. Nam et pscietia dei siue scia qua scit vel pscit bona et mala. diuīa natura siue essētia est. ꝛ pōstinatio siue volūtas ei eadē diuina essentia ē. nec est aliud deo scire et velle q̃ esse. ꝛ cū sit vnū ꝛ idez scia dei vel volūtas. nō tū dicitur de volūtate quicd dr de scietia. ꝛ ecōuerso. nec oia illa sua volūtate de vult. que sua scietia scit. cū sua scia nouerit tā bona q̃ mala. volūtate aūt nō velit nisi bona. Scia quippe dei ꝛ pscietia de bonis est ꝛ malis. volūtas xo ꝛ pdestinatio de bonis est tm. et tū vnuz et idē in deo est scia ꝛ volūtas ꝛ pscientia ꝛ predestinatio. Ita cū vnum sit natura dei ꝛ voluntas. dicit tamen pater genuisse filium natura. nō voluntate. ꝛ esse deus natura non volūtate

Hylar. in li. d synodis Eos qui dicūt de nō er tantib esse filiū dei. sil'ter q dicūt q neq cōsilio neq volūtate pr genuerit filiū anathematizat scta ecclesia. Irez si qs nolente pre dicat natū filium anathema sit. Nō cum nolente pre coactus pater. vl' naturali necessitate ductus, cum noller genuit filiū sed mor vt voluit. sine tpe ꝛ impassibiliter et se vnigenituz demonstrauit.

Redit ad explanationem prime solutionis. videlicz qualiter intelligēda sunt illa verba. pater nec nolens nec volēs deus est. nec volens nec nolens genuit filium. d

Predicta tamen verba quibus prudēter dictū est. q deus pater nec volens nec nolens est deus. nec nolēs nec volens genuit filium. siue voluntate siue necessitate. ex tali sensu videnī accipienda. vt voluntatē precedentem vel accedentē intelligamus. qualiter eunomius intelligebat. Non cum ipse deus est voluntate pcedēti vel efficiēti. vel volens priusq̃ deus. nec volūtate precedente vel accedente genuit filiuz nec prius volens q̃ generās genuit filium. nec pri generās q̃ volēs genuit filiū. volēs tū genuit. sicut potēs genuit. et bon genuit filiū. et sapiēs genuit. et hmōi. Si cum pater sapiens et bon dicit genuisse filiū. cur nō ꝛ volens? Luz ita sit deo idē esse volentē qd est esse deū sic idē est esse sapientē qd est esse deū. Dicam g q: pr sic sapiēs. ita volēs genuit filiū. ꝛ nō volūtate pcedente vl' accedēte. Quem sensum aprit Aug. et pfirmat ita dicens sup epistolam ad Ephes. De filio dei. i. dñio nro ihesu christo scriptum ē q: cuz pre semp fuit. ꝛ nunq̃ eū vt eēt pat'na voluntas pcessit. Et ille quidē natura filius est.

5

HDe euidentiā huius ptis tria principaliter querūtur. Primo querit vtr generatio filij sit fm conditionem necessitatis. Secūdo vtrum sit fm rationem voluntatis. Tertio vtrū fm conditionem exemplaritatis.

Questio. j. a

Q generatio sit fm cōditionem necessitatis sic ostenditur. Fecundior ꝛ actualior est natura in patre ad producendum filium. q̃ sit in luce ad pducendum radium. sz lucem necesse est radium pducere ita q productio in ipa est fm cōditionem necessitatis. ergo multo fortius in patre respectu filij. Item omne quod emanat ab alio. emanat fm cōditionem necessitatis aut cōtingentis. ergo et filius emanat altero istorum duorum modorum. Sz nō fm cōditionem contingētie. quia tunc contingēs esset filium generari. ergo ꝛc. Item ab omnipotēte detrahere maximum posse est impossibile. sed deus pater est omnipotēs. cuius maximum posse est generare filiuz. ergo detrahere ei posse generare filium est impossibile. Sed in eternis potentia est cōiuncta actui. ergo pari ratione impossibile est auferre actum generatōis. ergo impossibile est nō generare. sed impossibile nō esse et necesse esse cōuertuntur. ergo necesse est generare. Contra. Augusti. ad Orosium ꝛ magister dicit in littera. Nec voluntate nec necessitate genuit pater filium. q: necessitas in deo nō est. ideo ꝛc. Item hylarius in libro de syno. Nō naturali necessitate ductus pater genuit filium. ergo nō fuit ibi necessitas naturalis. nec necessitas alia vt vidtur. ergo ꝛc. Item nobilius producens est illud quod dominatur sue actioni q̃ quod subiacet, sed agēs fm rationem necessitatis subiacet actioni. q: velit nolit oportet ipsum facere. ergo simpliciter pater qui est nobilissimum agens. nobilissimo modo pducit filium. nō igitur fm cōdictionem necessitatis. Item hoc idem potest ostēdi sic. Quod gratis datur nō de necessitate datur. Sed richar. dicit q in patre est amor gratuitus. quo dat esse filio et spiritui sancto. si ergo gratis dat. nō dat necessario. R. ad pdictorum intelligentiam est notandum q multipler ē necessitas. Quedam cum est necessitas pueniens ex principio disconueniente. Quedam ex principio deficientee Quedam ex principio conuenīte et sufficiēte. Illa autem que puenit ex principio discōueniente est dupler. Aut cum est ex ipso mouente contra naturam. et hec est necessitas violentie. Aut contra volūtatem. et ē necessitas coactōnis. ꝛ de illis duobus modis querit hereticus qui fūt valde vsitati. Illa similiter que est ex pncipio deficiente est dupler. Aut cum est respectu ei quo res est nata compleri. et hec est indigentie necessitas. vt cibi et potus. ꝛ de hac dicitur. j. Johan. iij. Qui viderit fratrem suum necesse habere ꝛc. Aut respectu ei quod incurrit ex ipso defectu. ꝛ hec est necessitas incuitabilitatis. qualis est in morte ꝛ in primis moribus. hanc necessitatem incurrit homo ex carentia originalis iusticie. ps De necessitatibus meis erue me. Tercia est similiter du

6

pler q̃ est ex p̃ncipio sufficiente ⁊ ꝓueniente. Aut cũ est ex principio sufficiẽte in disponẽdo. ⁊ hec est necessitas materie disposite. que pōt dici necessitas erigẽtie. Aut in complendo. ⁊ hec ĩmutabilitatis est necessitas. Et b vltimo modo nec̃itas cadit in deo. ⁊ principaliter in do q̃ ipse solus ē qui principaliter sibi oĩno sufficit. ⁊ qui secum oĩno conuenit. Nec autem necessitas non repugnat libertati voluntatis. sz solum vertibilitatis. qualis nō est in deo. ¶ Ad illud qd obiicitur de littera. dicendũ q̃ illud intelligit de necessitate coactionis. que nullo mō cadit in deum. ⁊ de hac querebat hereticus. Similiter ⁊ hylarius intelligit de hac eadem. vnde subiũgit in littera nō naturali necessitate. cum noller. tũc ibi enim esset co/
6 actio. dum repugnaret volũtas. ¶ Ad illud qd obiicit q̃ agens per nec̃itatem subiacet sui actioni. dicẽdum. q̃ falsum est. nisi sit necessitas repugnans volũtati. Cum cũ est necessitas repugnans. nec̃ est voluntatem subiũ/ci. q̃ non potest prevalere. Sed quando ē nec̃itas summe cõsonans nō potens discordare a voluntate tũc nullam inducit subiectionem. sicut ptz. deus necessario est beatus. ⁊ necessario vult ē beatus. et sicut necessarium ē ipsum esse beatum. ita ⁊ velle. sic intelligendum est in generatione filij. ¶ Ad illud qd obiicitur de amore gratui
7 to. dicẽdum. q̃ duo sunt in gratuito amore. vnũ ē quod dat liberalitate eterna ita q̃ nulla ē erigentia siue de ꝓpriis meriti vel nature. Aliud q̃ dat sine retributione. ⁊ quãtum ad hoc fm dicitur amor gratuitus in patre. nō quãtum ad primum. Nature cũ fecunditas patris necessario est ratio cõmunicandi naturam.

¶ Questio. ij. b

Utrum generatio filij sit fm rationem volũtatis. Et q̃ nō. Videtur p̃mo p auctoritates. secundo per rationes. Primo oñditur p auctoritatem hylarij qui dicit in li. de synodis. omnibus creaturis substãtiam dei volũtas attulit. sed filio natura dedit. ¶ Item aug⁹. xv. de trinita. reꝑhendit eunomij qui posuit filium dei esse filium voluntatis. ergo si recte reꝑhendit. generatio filij non ē fm rationẽ voluntatis. ¶ Item rõnibus ostendit sic. Generatio q̃ꝫtum est de se ē exitus naturalis. siue per modum nature. Sed ille est alius mod⁹ pducendi q̃ꝫ per voluntatem. ergo ⁊c. ¶ Item filius est sapiẽtia patris. ergo si p/cedit fm rationẽ voluntatis. voluntas est prior sapiẽtia. sed hoc ē inco̅ueniens. q̃ cognitio fm rationẽ intelligendi. ꝓcedit affectionem siue volũtatem. ¶ Sz contra In oĩ natura ordiata. potẽtia naturalis subiacet volũtati. vel saltẽ cõformat volũtati. sicꝫ ptz in primo boie. sz in deo ē natura ordinatissima. q̃ nihil ē a nata vel p naturã qd nō sit per volũtatẽ. ¶ Item ꝓ similis est modus ꝓducendi in trinitate creata. et in trinitate ĩcreata. sz in imagine noticia oritur mediãte voluntate a mente. ergo filius a patre mediãte voluntate siue p voluntatem. Minor patet p Augusti. ix. de trinita. Partũ mentis precedit appetitus. quo dum querendo inuenimus qd nosse volumus. nascitur ples ipsa noticia. ¶ Item vbi ē maior cõmunicatio ibi est liberalitas maior. sed pater plus cõmunicat filio. q̃ꝫ omnibꝰ creaturis. ergo maior est ibi liberalitas. ergo cũ creature ꝓcedant per modum liberalitatis multomagis filius. ⁊ sic ⁊c. ¶ Item in creaturis exñtibus in actu generationis simul mouet natura et voluntas. ⁊ nihil er hoc filio derogatur. ergo si pater magis ꝓducit. fm se rorum q̃ꝫ creatura. ergo multo fortius p naturam ⁊ volũtatem. ¶ Item ad hoc est auctoritas Hylarij. in. iij. de trini. pater ante omne temp⁹ filiũ pereauit. omne qd est deus ꝓharitatem natiuitati eius impiens. si per charitatem. ergo p voluntatem. ¶ Item Origẽ. loquens de mente diuina dicit. germen pferens voluntatis fit verbi pater. ergo videt q̃ filius generet
8 a patre p volũtatem. ⁊ q̃ sit filius voluntatis. ¶ R⁹. dicendũ. q̃ voluntas pōt dupliciter considerari respectu voliti. sez vt in ratione approbantis ⁊ diligẽtis. ⁊ sic est respectu omnis boni. siue sit necessarium. siue sit cõtingens siue creatum siue increatũ. siue ab alio. siue nō ab alio vt ptz. Nec cũ vera ē. pater vult se esse deũ. Alio modo considerat vt in ratione ꝓducẽtis. Et hoc dupliciter. aut ꝓut est principium distinctũ contra naturam. fm q̃ dicitur. q̃ alia sunt natura. alia voluntate. aut ꝓut est cõiunctum. Si ꝓut est principium distinctum sic distinguitur volũtas dupliciter. sez accedens ⁊ antecedens. volũtas accedens est qua aliq̃s de non volente fit volens. hec non est in deo nec respectu dei. deus cũ non habet aliam nouam volũtatem. nec respectu sui. nec respectu alterius. Volũtas antecedens precedit effectum causalitate ⁊ durationẽ. hec quidem ē in deo. sz non respectu dei. sz respectu creature solum. omnes cũ diuine p̃sone sunt simul. Alio modo ꝓut voluntas considerat vt principium ꝓ iunctum nature. pōt esse dupliciter q̃ tunc natura ⁊ volũtas sunt principium. aut tgitur natura est ꝓducens principaliter voluntate cõmunicante. aut ecõuerso. Utrumq̃ cũ principaliter esse nō potest. Si voluntas est principiũ cõmunicante natura. sic est ꝓcessio spiritussancti. qui ꝓcedit per modum amoris. tamen simul in natura. Si vero natura est principium cõmunicante volũtate. sic est generatio filij qui ꝓducitur vt omnino simul. ⁊ per modum nature. nihilominus vt dilectus. ⁊ ideo dicit q̃ sibi in eo complacet pater et. ij. pe. j. dicitur filius dilectionis. ¶ Ad illud qd obiicitur
9 in contrarium. q̃ generatio est p modũ voluntatis. siue fm rationẽ volũtatis. Dicendũ. q̃ hoc intelligitur. aut de voluntate ꝓbante. vt ostendũt due auctoritates. Hylarij ⁊ Origẽ. aut de voluntate cõmunicante vt ratio q̃ posita est p̃mo. ¶ Ad illud vero qd obiicitur de simili/
10 tudine imaginis. dicendũ. q̃ in hoc est dissimilis imago creata ip̃i trinitati increate. vt dicit Augusti. xv. de trita. quia ibi nō nascitur verbum per inquisitionem sicut potest nasci in nobis. vnde potius valet ad op̃ positum q̃ꝫ ad ꝓpositum. ¶ Ad illud qd obiicitur q̃ maior est cõ
11 municatio in generatione filij ⁊c. dicendũ. q̃ maior communicatio vel minor nō facit modum emanandi cẽ fm liberalitatẽ vel fm modũ voluntatis sed modus siue ratio cõmunicandi. Et quia pater cõmunicat creaturis p voluntatem. ita q̃ voluntas eius est causa ꝓducens filio p fecunditatem nature. ideo nō sic dicitur filius ꝓducti per voluntatem sicut creature. ¶ Ad illud qd in generatione hominis simul mouet natura ⁊ voluntas. dicendũ. q̃ hoc est ꝓꝑter de fectum magis q̃ꝫ ꝓꝑter complementũ. quia pater p se nō potest generare. sed cum communicatione cũ alio distante. quod fit ad imperium voluntatis. deus autez alio adiuuante non indiget. et ideo non est simile.

¶ Questio. ij. ⁊ vltima. c

Utrum generatio filij a patre sit fm rationem exemplaritatis. Et q̃ sic videtur hoc modo. sup illud p̃s. Semel locutus est d⁹ glo. i. filium genuit. in quo omnia disponit. sed dispositio eterna dicit rõnem exemplaris. ergo si filius ꝓcedit vt verbum. ꝓcedit per modũ exemplaritatis. ¶ Item generatio filij a patre est similis ꝓducti/

ni noticie ex mente · sz noticia ꝓcedit ex mente fm ratio/
nem exemplaris · qz exemplar est ratio cognoscẗdi · ergo
¶ Item qd̃ est imago in ꝓducto, hoc est exemplar in
ꝓducentẗ. Quãdo enim ꝓductum expresse repꝛesentat
imago dicẗ. Similiter cũ ꝓducens expꝛesse repꝛesen/
tat · exemplar dicẗ · ergo cuz filius ꝓcedat vt imago · ea/
dem ratione per modũ exemplaritatẽ. ¶ Itẽ omne prin
cipium cognitiuũ rei ꝓducende ꝓducit fm rationem
exemplandi · sz pater est principium filij cognitiuũ · ergo
ꝓducit filium fm rationem exemplaris. Si dicas q̃ il/
lud nõ sufficit · immo necesse est q̃ exemplar et exempla/
tum differant ĩ forma z natura · hoc nihil est · quia si ho/
mo dum generat hominẽ · posset talem generare qualem
cogitat · tũc generatio illa non tantũ esset fm naturam ·
sed etiam fm exemplar · Sed pater omnino ꝓdurit fili
um vt sciuit z voluit · ergo zc. Si dicas · q̃ nec illud suf
ficit · sz necesse est exemplar ꝓcedere. Obijcẗ. Si deus
ab eterno creasset mundum ꝑ impossibile · nihilominus
mundus esset ꝓductus fm rationem exemplaritatis.
¶ Contra in inferioꝛib. agens ꝑ naturam, z agens per
exemplar ex opposito diuidũtur sicut natura z intelle/
ctus · ergo quod ꝓducitur fm naturam nõ ꝓducitur fm
rationem exemplaritatis · sed filius fm naturam ꝓduci
tur a patre · ergo zc. ¶ Item omne ꝓducens aliud fm ra
tionem exemplaritatis, ꝓducit fm rationem volũtatis.
Sed pater (vt ostensum est supꝛa) non ꝓducit filium ꝑ
voluntatem · ergo zc. ¶ Item forme non est forma · ergo
nec exẽplaris exemplar · sed filius ẽ ars et exemplar om
nium · ergo nõ habet exemplar in patre · ergo non ꝓcedit
fm rationem exẽplaritatis. ¶ Item qd̃ est in alio fm ve
ritatem · nõ est in illo fm exemplar · sz filius est in patre
fm veritatem · ergo non ꝓcedit fm rõnez exemplaritatẽ
12 ergo zc. ¶ Rꝰ · dõ · q̃ sicut ꝓcedere ꝑ modũ volũtatis et
liberalitatẽ est duplr · vno cũ modo ꝓcedit ꝑ modũ libe
ralitatis ifm · q̃ non est liberalitas · sed qd̃ fit vel dat ex
liberalitate · z sic creature ꝓcedũt a deo. Alio modo sicut
id qd̃ est ratio liberalitatis · vt amoꝛ · z sic ꝓcedit spiritus
13 sanctus vt amoꝛ · qui est donuz in quo omnia dona do/
nantur. Sic ꝑ modum exemplaritatis est ꝓcedere du
pliciter. Uno modo sicut exemplatum ꝓprie · sic creatu/
ra ꝓcedit a deo · tanq̃z exemplatum ab exemplari · z sic ĩ/
portat exemplar causalitatẽ formalez respectu exempla
ti. Alio modo dicitur ꝓcedere per modũ exemplantis.
sicut ratio exemplandi · z sic videẗ ꝓcedere ipse filius
qui dicẗ verbum pꝛis quo se non tantũ loquitur · sz eti/
am cetera disponit. Unde filius fm Aug. vij. de trinẗ.
dicẗ plena ars omniuz rõnum viuentium. Et hinc ha/
bet oꝛtum illud qd̃ consueuit dici, q̃ qui negat ydeas cẗ
negat filium dei esse. Et ille modus ꝓcedendi fm exem/
plaritatem nõ repugnat ꝓcessui naturali · ideo non põt
esse nisi naturalis. Alius vero modus repugnat ꝓcess
sui naturali est cũ fm voluntatis imperiuz · ita q̃ ꝓdu/
cens et ꝓductum differunt · sicut causa z causatum. Sz
vnum fm veritatẽ · non est in alio · vnde rõnes inducte
ad hanc ꝓtem ꝓcedunt fm hanc viam · z fm hanc veruz
ꝓcludunt · fm aliam vo nulla cõcludit · immo ad omnes
soluendũ est ꝑ interemptionẽ. ¶ Ille autẽ que obijciun
tur in cõtrarium · oẽs ꝓcedunt fm aliam viã · quia dicũt
q̃ ꝓcedit fm modũ exemplaritatẽ · qd̃ est ratio exemplã/
di · qd̃ patet qz sumuntur a rationẽ eterne dispositionis
cognitionis · z imaginis. Ultima vero ratio cõcludit q̃
ꝓcedit per modũ exemplaritatis sicut exemplatũ · z pre/
terea soluenda est ꝑ interemptionẽ. ¶ Ad illud qd̃ obij 14
citur · q̃ omne principiũ rei ꝓducende · si habet cognitio
nem ꝓcedit per exemplar · dicendũ est · q̃ illud falsum ẽ
nisi ratio cognitionis ꝓcedat · ita q̃ habet ꝓcognitionem
saltem fm rationẽ cause ad effectum · q̃ ordinatio exigit
essentialẽ diuersitatez · siue specialem siue substãcialem.
Exemplatũ cũ fm q̃ exemplatũ non est in exemplante
fm veritatẽ · sed ꝑ similitudinẽ · que inquã similitudo cũ
sit ratio cognoscendi z exemplãdi · dicẗ exemplar. Pro 15
cedit ergo filius fm rõnem exemplaritatis nõ sicut exẽ/
platum ꝑ exemplar · sz sicut ipm̃ exemplar vel ratio exẽ/
plandi cetera. Et si tu obijcias · q̃ exemplar cõmune est
toti trinitati · Respondet ad hꝰ Altisiod. de mũdo archi
tipo siue de ydeis · q̃ ydea siue mũdus architipus nõ tã/
tum appꝛopꝛiatuz est ipsi filio · verũ etiam ꝓprium. Uel 16
aliter potest dici · qz fm q̃ exemplar dicit rationẽ cogno
scendi · sic cõmune est toti trinitati · z appꝛopꝛiatur filio
sicut sapientia · fm vero vltra hoc dicit rationẽ emanã/
di sic est ꝓprium filij · z sic importat per hoc nomen ver/
bum vt melius patebit infra.

¶ Distinctio · vij · de comparatione potẗie generandi ad ꝑsonam.

Ie solet queri a quibusdaz vtrum pater ꝑotue/
rit vel voluerit zc. In ꝑsenti di · ponit magister
dubitationez de comparatione potẗie generandi
ad ꝑsonam · vtrum sez sicut est in ꝑsona patris · ita sit in
ꝑsona filij · Et habet hec pars duas. ¶ In prima magi
ster querit z determinat · vtruz filius possit generari.
¶ In secundo vtrũ potentia generandi sit in filio · ibi.
Item queriẗ a quibusdam si pater potens sit · zc. Item
ꝑma pars habet q̃tuoꝛ particulas. In ꝑma mouet que
stionẽ · vtrum posse z velle generare · siliter compenẗ ad
ꝑsonam patris z filij. Secundo opponit contra solutõ
nem ꝑ auctoꝛitatẽ augusti · ibi · Sed vehemẽter nos mo
uet quod augꝰ · zc. Tertio opponit ꝛtra ꝓdictã aucto
ritatem ꝑ rationem · ibi · Hoc non autem videẗ a q̃bus/
dam. Quarto redit supꝛa dictã auctoꝛitatem exponens
ibi · Quomõ ergo accipitur quod supꝛa dictũ est. ¶ Itẽ
pars secunda huius distin. in qua querit magister · vtz
potentia generãdi sit in filio · habet duas ꝑticulas. Pri
mo queritur z determinat hanc questionem · vtrum ali/
qua potentia sit in patre que non in filio. Si cũ pater
natura potens est generare filium · z filius nõ · patet zc.
So · ad hanc questionem respõdit magister q̃ omnino
eadem est potẗia in patre z filio · Sed quia hoc erat du
bium · ideo opponit cõtra ꝓdictã solutionẽ z determi/
nat ꝑ distinctionẽ. Secundo respondet ad primaz que/
stionẽ distinguendo · vtrum sez filius habeat potentiaz
generandi · ibi · Ita etiam cũ dicitur filius non habet zc.
Si cũ intelligatur actiue falsus est intellectus · sez q̃ fi
lius possit generare. Si vero intelligitur passiue · sez q̃
habet potentiam qua possit generari vera est. Et funda
tur illa distinctio fm alios super hoc q̃ ly generandi po
test ꝛtelligi ĩ significatione passiua vel actiua. Si ĩ pas
siua · tunc vera est · z est sensus · filius habet potentiam
generãdi · i. potentiã qua generatur. Sed in actiua põt
esse dupliciter · qz potest esse gerundium vbi ꝑsonalis · et
tũc hz supposituz determinatũ z ẽ falsa. Est cũ sensus.
filiꝰ hz zc. i. filiꝰ hz potẗiã q̃ ipse filiꝰ generat Uel ĩpso
nal · z tũc nõ hz certũ suppositũ z est locutio vera. Est eẗ
sensus · filiꝰ hz potentiã generãdi · i. hz potentiã qua ali
quis generat · cũ hunc sensum nõ ponit magister.